

Ewa Adaszyńska
Biblioteka Uniwersytecka

Uniwersytet Zielonogórski - krótka historia powstania uczelni

W 2021 r. świętujemy 20-lecie utworzenia Uniwersytetu Zielonogórskiego. Uczelnia powstała 1 września 2001 r. z połączenia dwóch zielonogórskich szkół wyższych: Politechniki Zielonogórskiej oraz Wyższej Szkoły Pedagogicznej. Uchwałę o utworzeniu uczelni przyjął Sejm Rzeczypospolitej Polskiej 7 czerwca, a 6 lipca podpisał ją Prezydent RP Aleksander Kwaśniewski [1]. Wniosek o utworzenie Uniwersytetu Zielonogórskiego opiniowały wcześniej senaty Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, Akademii Górniczo-Hutnicza w Krakowie, a także Rada Główna Szkolnictwa Wyższego. Połączenie szkoły technicznej z humanistyczną zbliżone było do standardów uczelni zachodnich, a jej unikalny dla polskiego środowiska charakter pozwalał na szeroki zakres kształcenia studentów, zarówno w naukach humanistycznych, społecznych, artystycznych, jak i technicznych, ścisłych, ekonomicznych, biologicznych, później także prawnych, od 2014 r. i medycznych, od 2015 r.

Wierzę, że osiągniecie postawione sobie cele, sprostacie wyzwaniom czasu, który nadchodzi - uczynicie Uniwersytet ośrodkiem naukowym na miarę wyzwań XXI wieku - pisał w liście gratulacyjnym z okazji inauguracji roku akademickiego Prezydent RP Aleksander Kwaśniewski [2].

Spotkanie w Pałacu Prezydenckim z okazji podpisania ustawy o utworzeniu UZ przez Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego. Od lewej: prof. Michał Kisielewicz, rektor PZ, prof. Andrzej Wiśniewski, rektor WSP, prof. Jerzy Zdrada, wiceminister edukacji narodowej, prezydent RP Aleksander Kwaśniewski, prof. Edmund Wittbrodt, minister edukacji narodowej. 6 czerwca, 2001 r. Fot. Wojciech Olkuśnik, fotograf Prezydenta RP

... podpis Pana Prezydenta ma historyczne znaczenie, zamyka bowiem proces legislacyjny zmierzający do wypełnienia luki istniejącej w rozmieszczeniu uczelni uniwersyteckich w zachodnim przygranicznym obszarze naszego kraju. Ma to ważne znaczenie zarówno z perspektywy dnia dzisiejszego jak i wizji związanej z integracją Polski z Unią Europejską. Cieszy nas, że Uniwersytet Zielonogórski powstaje przy pełnej aprobacie polskiego środowiska akademickiego, jest bowiem tworzony przy zachowaniu wszystkich warunków ustalonych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Radę Główną Szkolnictwa Wyższego - dziękował prof. Michał Kisielewicz w imieniu zielonogórskiego środowiska naukowego po podpisaniu ustawy o utworzeniu Uniwersytetu Zielonogórskiego [3].

Powstanie Uniwersytetu Zielonogórskiego związane jest z historią zielonogórskich uczelni, jest kontynuacją ich dorobku i tradycji. Świątujemy 20-lecie uniwersytetu, ale kontynuujemy 56-letnią historię środowiska akademickiego miasta. Przełomowe znaczenie dla jego rozwoju miało bowiem utworzenie w 1965 r. Wyższej Szkoły Inżynierskiej, przekształconej w 1996 r. w Politechnikę Zielonogórską, a także powstanie w 1971 r. Wyższej Szkoły Nauczycielskiej przekształconej dwa lata później w Wyższą Szkołę Pedagogiczną. To znaczące etapy w realizacji „lubuskiej drogi do uniwersytetu”, działań podjętych na początku lat sześćdziesiątych przez lokalne środowisko naukowe, współpracujące z sąsiedzkimi ośrodkami akademickimi, realizowane potem przez własną akademicką kadre. Kolejnym etapem była bowiem idea utworzenia uniwersytetu, która pojawiła się w 1992 r., ale urzeczywistniła dopiero pod koniec lat dziewięćdziesiątych z inicjatywy prof. Andrzeja Wiśniewskiego, rektora Wyższej Szkoły Pedagogicznej oraz prof. Michała Kisielewicza, rektora Politechniki Zielonogórskiej [4]. Od grudnia 1999 r. prace nad kształtem przyszłego uniwersytetu rozpoczęła międzyuczelniana komisja, w której skład wchodził profesorowie WSP: Andrzej Wiśniewski, Czesław Osękowski, Marian Nowak, Krzysztof Magnacki oraz profesorowie PZ: Michał Kisielewicz, Józef Korbicz, Jerzy Bolikowski, Longin Rybiński [5]; wiosną 2000 r. przedstawiła ona wspólnie wypracowany raport [6], a 22 marca senaty obu uczelni przyjęły uchwały o gotowości połączenia uczelni [7]. Działaniom tym sprzyjało Ministerstwo Edukacji Narodowej i ówczesny minister, prof. Mirosław Handke, który 28 marca 2000 r. powołał ministerialny zespół ds. utworzenia uniwersytetu, z przewodniczącym prof. dr hab. Jerzym Zdradą, podsekretarzem stanu w MEN, Jerzym Popłonkowskim, dyrektorem Departamentu Nauki i Szkolnictwa Wyższego MEN, rektorami obu uczelni oraz profesorami Józefem Korbiczem, Marianem Nowakiem, Czesławem Osękowskim Ryszardem Rohatyńskim [8]. W grudniu 2000 r. zespół potwierdził gotowość uczelni do połączenia od 1 września 2001 r. Rozpoczęły się więc prace nad przygotowaniem i wdrożeniem ustawy [9]. Sejm przyjął ją 7 czerwca, a prezydent podpisał 6 lipca.

Powołanie do życia uczelni zielonogórskiej to zasługa wielu osób, którym przyświecała idea stworzenia na zachodnich ziemiach polskich silnego ośrodka akademickiego skupiającego potencjał i doświadczenie działających tu wcześniej uczelni [...] inauguracja działalności nowego uniwersytetu to święto nie tylko zielonogórskiego środowiska naukowego, ale całej nauki polskiej - pisał rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. Franciszek Ziejka [10].

Pierwsza uroczysta inauguracja roku akademickiego Uniwersytetu Zielonogórskiego miała miejsce 28 września 2001 r. z udziałem rektorów połączonych uczelni, profesorów Andrzeja Wiśniewskiego oraz Michała Kisielewicza. Pierwszym rektorem Uniwersytetu Zielonogórskiego został prof. Michał Kisielewicz, w pierwszym roku z mianowania, w latach 2002-2005 z wyboru.

Inauguracja Roku Akademickiego Uniwersytetu Zielonogorskiego 2001/2002. Od lewej prof. Andrzej Wiśniewski - ostatni rektor WSP, prof. Michał Kisielewicz - ostatni rektor Politechniki Zielonogorskiej i pierwszy rektor Uniwersytetu Zielonogorskiego, prof. Marian Nowak, prof. Romankiewicz.
Fot. Kazimierz Adamczewski

Podczas uroczystości, rektorzy wystąpili w insygniach swoich poprzednich uczelni: Wyższej Szkoły Pedagogicznej oraz Politechniki Zielonogorskiej, które obaj złożyli. Insygnia władzy przynależne rektorowi Uniwersytetu Zielonogorskiego, przyjął z rąk prof. Edmunda Wittbrodta, ministra edukacji narodowej, pierwszy rektor uczelni prof. Michał Kisielewicz.

Jako starsze siostry i bracia witamy Uniwersytet Zielonogorski w rodzinie polskich Uniwersytetów - pisał w imieniu rektorów uniwersytetów polskich prof. Tadeusz Stawek, rektor Uniwersytetu Śląskiego, a także wiceprzewodniczący Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich [11].

W pierwszym roku działalności Uniwersytet Zielonogorski składał się z trzech szkół - Szkoły Nauk Humanistycznych i Społecznych, Szkoły Nauk Ścisłych i Ekonomicznych oraz Szkoły Nauk Technicznych. W ich skład wchodziło osiem wydziałów - Wydział Nauk Humanistycznych, Wydział Nauk Pedagogicznych i Społecznych oraz Wydział Artystyczny; Wydział Nauk Ścisłych oraz Wydział Zarządzania; Wydział Elektromechaniki i Informatyki; Wydział Inżynierii Lądowej i Środowiska oraz Wydział Inżynierii Produkcji i Środowiska Pracy. Sześć wydziałów miało uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora w siedmiu dyscyplinach naukowych - budownictwie, elektrotechnice, budowie i eksploatacji maszyn, matematyce, filozofii, historii i pedagogice, a cztery wydziały uprawnienia do nadawania stopni doktora habilitowanego z elektrotechniki, matematyki, historii i pedagogiki. Spełniało to formalne warunki wymagane do utworzenia Uniwersytetu oraz kryteria dla uczelni autonomicznej. Uniwersytet kształcił 23 tys. studentów i zatrudniał 1016 nauczycieli akademickich; 77 z tytułem naukowym profesora, 226 ze stopniem naukowym doktora habilitowanego, 296 ze stopniem doktora i 495 z tytułami zawodowymi magistra lub magistra inżyniera.

Całą społeczność akademicką czeka podjęcie trudu przekazywania i zdobywania wiedzy, zgłębiania nowych jej obszarów - pisał minister edukacji narodowej prof. Edmund Wittbrodt [12].

Uniwersytet to wspólnota, z łac. universitas magistrorum et scholarium, wspólnota nauczycieli i uczniów, ogółu pracowników wspierających kształcenie studentów oraz rozwój nauk. Uniwersytet opiera się więc na wspólnocie, budowaniu wzajemnych więzi i relacji, tworzeniu własnej

tożsamości, ale też zachowaniu i pielęgnowaniu wielowiekowej tradycji wspólnej dla wszystkich uniwersytetów.

Nauczycielom akademickim Uniwersytetu Zielonogórskiego życzę wielu wspaniałych osiągnięć w pracy naukowej i dydaktycznej, a studentom jak najlepszych wyników w nauce i wzbogacającego duchowo i intelektualnie udziału w życiu naukowym i kulturalnym - pisał prof. Stefan Jurga rektor UAM w Poznaniu [13].

Obecnie uczelnia kształci studentów na 13 wydziałach i 63 kierunkach; posiada prawo do nadawania stopnia doktora habilitowanego w 7 dyscyplinach oraz stopnia doktora w 17 dyscyplinach; kształci doktorantów w 16 dyscyplinach naukowych w szkołach doktorskich Nauk Humanistycznych i Społecznych oraz Nauk Ścisłych i Technicznych. W strukturach Uniwersytetu Zielonogórskiego działają m.in. Park Naukowo-Technologiczny, Lubuski Ośrodek Innowacji i Wdrożeń Agrotechnicznych oraz Centrum Energetyki Odnawialnej. Uniwersytet jest też większościowym udziałowcem Szpitala Uniwersyteckiego w Zielonej Górze. W strukturze Wydziału Nauk Biologicznych funkcjonuje Ogród Botaniczny.

Alma Mater to wielki skarb, który wymaga dbałości i oddania. Życzę Wam Panie i Panowie Profesorowie abyście potrafili ten skarb pielęgnować, abyście uczynili z Uniwersytetu Zielonogórskiego jedną z pierwszych uczelni w kraju - pisał premier Jerzy Buzek z okazji pierwszej inauguracji roku akademickiego Uniwersytetu Zielonogórskiego w 2001 roku [14].

Źródła:

1. Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o utworzeniu Uniwersytetu Zielonogórskiego w Zielonej Górze, Dz.U. z 2001 r. nr 74, poz. 785.
2. List gratulacyjny Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego z okazji pierwszej inauguracji roku akademickiego Uniwersytetu Zielonogórskiego, Warszawa, 28 września 2001 r.
3. Podziękowania prof. Michała Kisielewicza skierowane do Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego i ministra edukacji narodowej prof. Edmunda Wittbrodta z okazji podpisania ustawy o utworzeniu UZ, z autografu autora.
4. D. Dolański, Zielonogórska droga do Uniwersytetu, Zielona Góra, 2012.
5. Porozumienie rektorów Politechniki Zielonogórskiej, prof. Michała Kisielewicza oraz Wyższej Szkoły Pedagogicznej, prof. Andrzeja Wiśniewskiego w sprawie powołania zespołu ds. przeprowadzenia analizy możliwości powołania uniwersytetu w Zielonej Górze poprzez połączenie obu Uczelni, 10 grudnia 1999 r.
6. Zasady współdziałania Politechniki Zielonogórskiej i Wyższej Szkoły Pedagogicznej zmierzające do powołania Uniwersytetu w Zielonej Górze, Zielona Góra, 20 marca 2000 r.
7. Uchwała nr 40 Senatu Politechniki Zielonogórskiej z dnia z 22 marca 2000 r. w sprawie powołania Uniwersytetu w Zielonej Górze; Uchwała Senatu Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. T. Kotarbińskiego nr 11/99/00 z dnia z 22 marca 2000 r. w sprawie powołania Uniwersytetu w Zielonej Górze.
8. Decyzja Ministra Edukacji Narodowej, prof. Mirosława Handke z 22 marca 2000 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw utworzenia Uniwersytetu w Zielonej Górze.
9. Uzasadnienie wniosku o powołanie Uniwersytetu Zielonogórskiego, oprac. Zespół do spraw utworzenia Uniwersytetu w Zielonej Górze, 178 s.
10. List gratulacyjny rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego, prof. Franciszka Ziejki, z okazji inauguracji działalności Uniwersytetu Zielonogórskiego, Kraków, 28 września 2001 r.
11. List gratulacyjny rektora Uniwersytetu Śląskiego, prof. Tadeusza Sławka, wiceprzewodniczącego Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich z okazji inauguracji roku akademickiego Uniwersytetu Zielonogórskiego, Katowice, 27 września 2001 r.
12. List gratulacyjny ministra edukacji narodowej prof. Edmunda Wittbrodta do społeczności akademickiej Uniwersytetu Zielonogórskiego z okazji inauguracji roku akademickiego 2001/2002, 1 października 2001 r.
13. List gratulacyjny rektora Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, prof. Stefana Jurga z okazji pierwszej inauguracji roku akademickiego Uniwersytetu Zielonogórskiego, Poznań, 14 września 2001 r.
14. List gratulacyjny Prezesa Rady Ministrów RP, Jerzego Buzka z okazji pierwszej inauguracji roku akademickiego Uniwersytetu Zielonogórskiego, Warszawa, 29 września 2001 r.